

////// zpráva z konference ////

Badatelé i aktivisté o krizi a postkolonialismu

The Politics of Austerity and the Reshaping of Europe. Warwick University, Coventry (Velká Británie), 3. července 2013.

Radim Hladík

Pracovní seminář *The Politics of Austerity and the Reshaping of Europe* konaný začátkem července 2013 patřil k jednomu z posledních exploratorních *workshopů* podpořených ze strany European Science Foundation (ESF), jež patří mezi v současnosti utlumované aktivity Evropské unie na podpory základního výzkumu. To je na škodu mimo jiné i proto, že formát „exploratorního“ pracovního semináře, na něž se v rámci podpory mobility ESF zaměřovala, se prokázal jako vhodný nástroj k budování sítí a kontaktů, jenž může být v tomto ohledu účinnější než běžné konference. Koncepce *workshopu* byla založena tak, aby umožnila relativně malému počtu odborníků řízeně diskutovat o společném tématu – proměnám postkoloniální Evropy v důsledku závažné ekonomické krize a nových fiskálních politik. Navzdory odlišným přístupům se tak v rámci společné debaty odkryly

styčné body jednotlivých projektů a badatelských zájmů snadněji, než by tomu bylo u prezentací, jež musí implicitně hájit pozici autorů.

Diskusní bloky byly rozděleny do tří tematických linií, přičemž každý blok moderoval jeden ze tří svolavatelů semináře: „The Politics of Austerity and the Reshaping of Europe“, který vedla Gurminder K. Bhambra (University of Warwick), „Grounded Euro-Cosmopolitics“ pod předsednictvím Robbieho Shilliana (Queen Mary, University of London) a „Diasporas, Multiculturalism and European Identity“, jemuž předsedala Ipek Demir (University of Leicester).

Jádro prvního okruhu pro výměnu názorů se soustředilo na to, jak ekonomická krize přispěla k proměně chápání Evropy a její civilizace. Důležitý posun byl zaznamenán především v ústupu od diskursu růstu a příklonu k diskursu úspor a odříkání si. Oba diskursy přitom propagují totožné principy, jež stojí v základech neoliberální politiky a jejího sporu s ideou sociálního státu. Nový diskurs vynuceného šetření však v tomto ohledu funguje efektivněji a daří se mu umenšovat sociální protest – aspoň podle názoru řady diskutérů. Pozornost se pak přenesla k reflexi těchto procesů na samotné akademické půdě.

Druhá tematická linie si všímala toho, že vznikající kosmopolitní řád pracuje s představou postnárodní

Evropy. Avšak ekonomická krize náhle ukázala, že jevy jako nacionalismus, xenofobie a rasismus nejsou na ústupu, ba právě naopak. Diskuse se soustředila na to, zda můžeme v marginalizovaných komunitách najít alternativní představy Evropy. Krize také ukázala, že nelze Evropu myslet bez vztahu k její koloniální minulosti a diskutující se tak věnovali i reflexi postkolonialismu a postsocialismu.

Poslední blok diskusí se zaměřil na roli diasporických komunit v Evropě a na to, jak jejich existence proměňuje pojetí toho, co evropanství znamená. Důležitým teoretickým i politickým konceptem byl v této debatě multikulturalismus a jeho vztah ke kosmopolitismu. Ačkoliv se multikulturalismu dostal i v akademických kruzích pod palbu kritiky, mnozí účastníci semináře trvali na tom, že některé jeho principy zůstávají relevantní.

Široká mezinárodní účast na semináři umožnila, aby byly jednotlivé problémy nahlíženy z pohledu různých zemí (např. Velká Británie, Finsko, Švédsko, Francie, Německo, Holandsko či Česká republika). Mohly tak být identifikovány nejen variace daného problému, ale i pojitko jdoucí napříč partikularismy. Je však nutné podotknout, že vzhledem k tématu citelně scházela účast více hostů ze zemí jižní Evropy, jež byly ekonomickou krizí zasaženy nejcitelněji.

Naopak předností tohoto *workshopu* bylo to, že účastníci se rekrutovali nejen z řad akademických pracovníků, ale i mezi umělci či sociálními aktivisty. Kwame Nimako, který ve své osobě spojuje akademika i aktivistu, tak mohl snadno přítomné upozornit na jeden skrytý aspekt hlavního tématu: přestože pojem krize navozuje dojem náhlé či nestandardní situace, projevy, podle nichž je společensky identifikována, se příliš neliší od podmínek, v nichž musí marginalizované a ostrakizované skupiny obyvatel žít permanentně.

///// zpráva z konference /////

Sociální vědy v době své digitální transformace

General Assembly of the International Social Science Council a World Social Science Forum: Social Transformations and the Digital Age. Montreal (Kanada), 9.–15. října 2013.

Jan Balon

Vývoj sociálněvědních oborů byl po druhé světové válce silně ovlivňován anglo-americkým modelem sociální vědy, jemuž se jednotlivé národní tradice buďto přizpůsobovaly nebo se vůči němu